

abundență, mustește gras, înecat de propria-i expresie și fecunditate. E greu de spus dacă aventura lui Iona este una existențială sau una a vorbelor lui Iona. Lucrurile au însuflețire pentru că au primit duhul neastâmpărat al vorbelor: imperative, îndemnuri colocviale, piruete grațioase ale limbajului de lemn, cuprinderi lirice. Lumea capătă mișcare nu pentru că e contemplată, ci pentru că e vorbită. Totul este rodul unei transcendente deliberări colocviale. „Dar dacă într-adevăr sunt mort și acum se pune problema să vin iar pe lume?“, se întreabă Iona. Deci, undeva, **se pune problema**. Starea de contrarietate, spre exemplu, e una exterioară sentimentului. Nefericirea are temei exclusiv în termeni de limbaj, nu existențiali: „Mă miram eu de ce nu sunt fericit“, spune același Iona. Tot Iona scrie un bilet, în interiorul chitului, și, învelindu-l într-o bășică, vrea să-l arunce către exterior. Dar uită și, după o vreme, calcă bășica și-și reamintește. Brusc, atitudinea lui Iona se schimbă radical: „ – Am început să primesc și scrisori. – Vreun naufragiat. Ei cam au

obiceiul.“ Deci nu se modifică scena, conjunctura, ci se schimbă vorbele ce animă existența obiectelor în scenă. Propria lui scrisoare devine o scrisoare de la un naufragiat, pentru că așa întorc vorbele destinul piesei. Dramaturgul (poetul) nu-și face probleme, ci le sapă albia, le netezește calea, docil, ca în toate celelalte piese. Limbuția fabulantă a lui Iona răstoarnă capricios jocul, ca un copil răzgâiat care schimbă cam iute jucăriile: nu numai să scrie, dar să și primească de la un naufragiat un mesaj. Știți, „ei cam au obiceiul“. De altfel, ceea ce pare să-I țină în viață pe Iona nu este nimic altceva decât propria lui limbuție, așa cum și de cei doi trași în țepă, din *A treia țepă*, Românul și Turcul, moartea nu se apropie atâta vreme cât pofta lor de pălăvrăgeală rămâne trează și, mai mult, sunt chiar utili Domnului Țării, căruia îi place să stea cu ei la taclae în timpul mesei. Shakespeare, ucis de sabie, învie, dar mă îndoiesc că această resuscitare ar trebui neapărat analizată simbolic, ci mai ales înțeleasă ca un refuz al personajului de a rata câteva inedite jocuri

spirituale de cuvinte pe tema morții. „(*frecându-se la ochi*): Nu-i cazul. Căci mi-a trecut și moartea într-o clipă. / Și ea degrabă, tot ca viața, curge... / M-am odihnit murind... Acum, la lucru.“

Bineînțeles că poemele dramatice, cum le numește Dumitru Micu în prefața la ediția din B.P.T., nu sunt magie pură, ele angajează senzuri. Dar ar fi mai nimerit să spunem că senzurile acestea, proiectate în existențial, își dispută influența cu cea a gratuității vorbelor, hrănite clandestin din corpul tramei, mereu într-o furie ludică, comunicând gestual între ele prin analogii și coduri intertextuale. Histrionice sunt, în lumea teatrului lui Marin Sorescu, mai mult decât orice/oricine, vorbele – personajele marii sporovăieli măntuitoare.

SEBASTIAN-VLAD POPA

O ISTORIE ÎN FIȘE

vieții teatrale dintr-un moment sau altul ori dintotdeauna (profesionalitatea criticii de teatru, raportul autor-regizor și text-spectacol etc.) și dezvăluie un eseist talentat, dar și un polemist redutabil — a se vedea intervenția citată la Colocviul de la Timișoara, din 1971, în care autorul ia fără echivoc apărarea lui Radu Penciulescu în absurda cabală ce se urzise atunci împotriva-i. Impresia de reflexivitate sobră dar deloc mohorâtă și de cultură temeinică dar deloc ostentativă pe care o adaugă amintirii lui Dinu Kivu aceste scrieri e întărită de cele trei capitole finale, ce urmau să facă parte, probabil, dintr-un studiu amplu, intitulat „Convenția în teatrul contemporan“ și rămas, din nefericire, neterminat.

Cartea, ce mai cuprinde și un util „Indice de nume“, accesibilă și interesantă pentru oricine, ar fi de recomandat ca lectură obligatorie în special prea numeroșilor cronicari improvizăți, mai de curând sau mai de mult intrați în ogorul criticii teatrale și care-și închipuie că după dispariția adevăraților generali orice răcan își poate deschide victorios ranița.

ALICE GEORGESCU

Premieră absolută în istoriografia teatrului românesc: un dicționar al actorilor care au slujit a treia scenă oficială a țării (cronologic, după București și Iași) – Craiova.

Din 140 de ani de glorioasă și, uneori, tragică existență a Teatrului Național din Valahia Mică, autorii au reținut în fișe analitice fapte de artă, repertoriul reprezentativ al instituției, peregrinările specifice breslei, nota de marcată originalitate sub reflectoare sau nobilul efort de integrare într-o acțiune colectivă de propășire culturală al celor hărăziți ansamblului, astfel încât, la o lectură integrală a cărții, sentimentul parcurgerii unei „istorii în fișe“ este deplin și edificator.

Subtitlul „File de arhivă sentimentală“ al dicționarului însumând **666 de actori craioveni** nu exprimă prudența pionieratului. Constantin Gheorghiu, directorul

Muzeului Naționalului craiovean, un „George Franga al Craiovei“, devotat până la jertfă lăcașului pe care l-a ctitorit, și Al. Firescu, pasionat istoric al culturii din Oltenia, sunt, de mai multe decenii, în ținuta de campanie a cercetătorului care cunoaște destinele actorilor craioveni nu numai din cărți, manuscrise, afișe, fotografii, ci și din viața de zi cu zi, chiar în teatru pe care nici azi nu l-au părăsit.

Rigoare științifică în lucrul lor, dar și un duh al locului, o sensibilă reconstituire de atmosferă, de ieri și de azi. Autorii au avut privilegiul ca tineretea lor studioasă într-ale teatrului să fie înăruită de experiența unor Remus Comăneanu, Ovidiu Rocoș, Margot Boteanu, Manu Nedeianu, „arhive vii“ ale Naționalului craiovean, într-un oraș care mai conservă vestigiile unei existențe de temeinicie spirituală și arhitectonică.

Seduția memorialisticii orale, informația esențială a documentului dar și prezența laborioasă printre contemporani marchează fiecare articol de dicționar, vigoarea liniilor de portret.

Semn bun în vitregita noastră istoriografie de teatru.

Semn bun, în vremea când teatrologii din întreaga țară elaborează mult visatul lexicon al teatrului românesc.

IONUȚ NICULESCU

